

RICHARD LUNDBERG död 1978

Ingenjör vid Margarinbolaget i Kalmar.

Son: Åke Lundberg
Norrbacken 1, 183 64 Täby
Tel. 08-756 98 61

Köpte PALLAKIS av Lemchen 1924. Vintern 1926-27 lät han Kalmar varv förse henne med en ruff i teak och en inredning bestående av 2 kojor, en garderob akter om masten mellan kojerna, ett skåp vid förändan på babordskojen samt 2 skåp vid akterändan på kojerna. Kojbottnarna bestod av en ram av galvaniserat järn med kedjor och fjädrar. En 3 hkr Albin inombordsmotor installerades också. Riggen förblev densamma, yawlrigg med gaffel i storseglet. Lundberg seglade mest ensam med vindroder även om hans gode vän Lage Thorsell från Klippan följde med ibland. Färderna gick bl.a. till Rügen i Tyskland och Polen (Kolberg) samt enligt vaga uppgifter även över Nordsjön. På vintrarna förvarades PALLAKIS på land vid Kalmar varv.

Lundberg hyrde ett sommarställe under många år vid Skäggenäs norr om Kalmar. Under en segling från Kalmar till Skäggenäs 1941 med sin far, råkade han ut för ett rigghaveri under en storm och fick hjälp av lotsarna att rädda både sig själv och båten. PALLAKIS lades därefter upp på land vid Skäggenäs och blev liggande där under några år tills 1944 då Tage Wallin köpte henne.

TAGE WALLIN

Modellsnickare
Stenmursvägen 25, 394 71 Kalmar
Tel. 0480-719 11

Köpte PALLAKIS 1944 av Richard Lundberg. Pallakis låg då vid Skäggenäs Gamla Varv vid Drag norr om Kalmar. Båten hade då legat på land några år och var i ett ganska dåligt skick.

Man sjösatte Pallakis dagen före julafton och sänkte henne över natten för att hon skulle bli tät. På julafton seglade man till Kalmar. Inombordsmotorn Lundberg monterat i vid ombyggnaden 1926-27 var urtagen när Wallin köpte Pallakis.

Wallin seglade med Pallakis i 2 år, mest mindre turer ut i sundet och kring Kalmar. Han tillhörde inte något segelsällskap. 1946 sålde han Pallakis till Wilhelm Moberg.

Enligt Wallin lär Lundberg varit över Nordsjön med Pallakis, säkert är dock inte. Likaså lär det finnas en bok om Pallakis på Vikingarna SS eller Kaparna SS i Kalmar.

Kalmar 23/3-85

Broder

Jag har nog aldrig uppstättat en för sändelse, som den du sände mig. Helt fantastisk. Jag har rullen med mig i bilen för att kunna visa den för event dykande seglare. En av medlemmarna i segelklubben ville absolut ha den till prydnad i klubblokalen, men till detta sade jag nej. Om jag kan skaffa ytterligare exemplar, då må det vara hänt. Jag ligger fint.

Jag äger 2 st små stugor här på Ångö, varav det ena mer eller mindre stått tomt. Nu skall jag renovera detta. Röjningsarbete påbörjat. Har hittat en del handlingar betr. Pallekis, som

Kalmar 16/11-83

Håkan Rydén
Stblm.

Dygnet har inte tillräckligt många timmar, men jag har tagit några minuter fritt och har fått fram lite fakta om gamla "Pallackis". Det mesta av hennes barnens filmer ju redan på pränt, dels i Handbok för långfärdsseglare och dels i senare tiders seglar-strifter. 1015-

Jag köpte henne 1946 för 800,- av f.d. modellsnickare Tage Wallin, numera boende Gudmundsvägen 112, Smedby i Kalmar. Tel 0480-71911. Jag har bara som hastigast talat med honom i telefon. Du kan säkert få intressanta uppgifter av honom. 1950 sålde jag henne till någon i Lidingö.

När jag köpte henne var hon riggad med 2 master, gaffelrigg. Seglen var gamla och 2:a gången jag seglade blåste seglen ur liken. Tog mig i land på Öland. Mya segel nyrigg. Kappsegla med henne hägrade. Har seglat med egna båtar sedan tidiga barnår. Mitt stora misstag gjorde jag när jag, omgiven av dåliga rådgivare o.s.v. satte på henne denna ~~höga~~ höga rigg. Rigggen till trots lyckades jag vinna ganska många seglingar. My gaffelrigg hade varit modellen. I stället blev det en Herlin ritat

Minimum som jag lät bygga i
Mönsterås.

Flotligt vad jag köpt från en tidigare
ägare Ing. Lundberg på Oljefabriken
i Kalmar lät tillräckligt henne och in-
reda köpplatser som var intakt när
jag sålde henne. Kalmar var utpöjda
arbetet (Lundberg död, Oljefabriken
Kalmar var konkurs.)

Det enda jag har kvar av henne
är lanternorna, lite foto samt minnen.

Sänder några foton, som kanske
kan vara dig till glädje. Ävenså ett
försäkringsbrev från Atlantica.

Återstår bara en förhoppning om
att "Pellatis" får det bra även i
fortsättningen.

Seglarhälsning

Willehelms Möberg

Baggensg. 16
Kalmar

0480/16458

WILHELM MOBERG

Baggensgatan 16, 392 30 Kalmar
Tel. 0480-164 58

Wilhelm Moberg hade sett PALLAKIS ligga vid bryggan och bli mer och mer nedgången. Han köpte henne av Tage Wallin via ett ombud för 1015:-. Han restaurerade henne, bl.a. släppte han ned kölen och inspekterade kölbultarna. Vidare information, se brev från Moberg till Håkan Rydén.

Våren 1950 annonserade han ut henne i Dagens Nyheter och en ingenjör på Lidingö svarade. Han blev emellertid något tveksam när han fick veta hur gammal båten va, men köpte henne sedan osedd när en opartisk besiktningsman företagit en inspektion med gott resultat. Moberg lastade Pallakis på en järnvägsvagn som transporterade henne till Lidingö. Ingenjören var medlem i Lidingö båtklubb med sitt varv längst in i Kyrkviken.

P.g.a. utlandsplaner sålde han Pallakis hösten 1950 till Gudmar Sommarström. Notabelt är att Sommarström i SXK årsbok 1952 uppger att ingenjören uppgav båten vara 10-15 år gammal. Ingenjören försökte tydligen medvetet lura Sommarström eftersom han bevisligen visste att Pallakis var byggd 1893. Köpeshillingen var 2600:-.

GUDMAR SOMMARSTRÖM död 1964

Kartredaktör

Fru: Gunborg Sommarström
Ryttarvägen 49, Lidingö
Tel. 08-765 74 40

Sommarström köpte PALLAKIS september 1950 av en ingenjör på Lidingö. Ingenjören hade köpt Pallakis våren 1950 av Wilhelm Moberg och låtit transportera henne per järnväg till Lidingö. Eftersom han hade utlandsplaner tvingades han sälja Pallakis redan efter en säsong till Sommarström, som fann båten vid en boj vid Lidingö Båtklubb vid Kyrkviken. Sommarström lät två vänner, Karl Birnbaum och Nils Widner, gå med som finansiärer med nyttjanderätt, men köpte 1955 ut dem och blev ensam ägare.

Somrarna fylldes av segling i Stockholms skärgård med även till Åland och till Gotska Sandön. Seglatsen till Gotska Sandön 1951 blev mycket dramatisk och finns beskriven av Sommarström i S XK årsbok 1952.

Sommarström träffade Vilhelm Lemchen, då bosatt vid Björknäs vid Skurusundet och de blev goda vänner.

Pallakis låg på somrarna vid Sommarströms sommarställe vid Ersholmen på Muskö. Vintrarna 1950 - ca 1955 vid LBK, f.ö. LSS med undantag var några år omkring 1960 -64. Sommarström ändrade vintern 1953-54 tillbaka riggen till gaffelstor.

Efter Gudmar Sommarströms bortgång 1964 lät hans fru en bekant Berner Ålin disponera båten fram till januari 1968 då hon erbjöd Håkan Rydén att köpa Pallakis.

Omkring 1958 tog Sommarström bort garderoben mellan kojerna akter om masten för att få mer utrymme till barnen.

1963 välte båten på slipvagnen på Muskö i samband med sjösättningen och styrbords sittbrunnssarg krossades. Likaså spräcktes bottenstocken omedelbart akter om masten, vilken sedan byttes vid reo-
veringen 1973- 74.

HÅKAN RYDÉN

Civilingenjör
Hantverkargatan 78, 6 tr
112 38 Stockholm
Tel. 08-52 60 13, arb. 018-16 55 53

Köpte PALLAKIS januari 1968 för 1500:- av Gunborg Sommarström. Pallakis låg då på Lidingö SS varv vid Kyrkviken. Båten var då i ett ganska dåligt skick beträffande finish och utrustning, men i god grundkondition. Våren 1968 gjordes endast vanlig vårrustning och under sommaren seglades båten på kortare turer i Stockholms skärgård.

Efter upptagningen hösten 1968 röntgades kölbultarna av Tekniska Röntgencentralen AB (detta upprepades med oförändrat resultat våren 1972) och befanns vara i utmärkt skick.

Nya segel och ny stående och löpande rigg i rostfritt tillverkades av J Vreekens segelmakeri i Vallentuna. Renskrapning av botten utvändigt. Omfattande komplettering av utrustning. Våren 1970: Renskrapning invändigt upp till vattenlinjen, 2 - lågigt gasolkök installeras vid nedgången, unionsflagga införskaffas.

Våren 1972: Renskrapning invändigt av friborden, undersida däck samt undersida rufftak. Renskrapning av fernissa i sittbrunn, avbärrarlist och fotlist. Byrå byggs mellan kojerna akter om masten. Renskrapning av bom och gaffel. Mesanmast och bom tillverkas av Rosättra varv. Mesansegel från J Vreeken i Vallentuna. Kontrollröntgen av kölbultar.

Våren 1973: Ny hjärtstock, nytt roder. Renskrapning av invändig bordläggning och kölsvin i sittbrunnen, utsidorna på ruffen samt förlucka, rufflucka och stormast.

Hösten 1973 -

våren 1974 : Omfattande renovering enligt bifogat besiktningsintyg. Allt nytt trä oljades med en blandning av rå linolja och intertox. Invändigt målades det nya träet inte, men utvändigt med mönja som gnuggades in i träet med en pimpsten.

Hösten 1974 -

våren 1975 : Inredningen plockades ur och impregneringen invändigt av kölsvinet med rå linolja och intertox fortsatte hela vintern. På våren mönjades kölsvinet.

Pallakis seglades under åren 1969 - 1979 i Stockholms skärgård samt längs ostkusten ned till Byxelkrok. På somrarna låg hon vanligtvis vid vårt landställe på Landängen på norra Muskö. Vintrarna på Lidingö SS vid Kyrkviken. Pallakis har varit registrerad i S XK under hela tiden.

Hösten 1979 drabbades jag av en långvarig sjukdom och Pallakis fick läggas i "malpåse" fram till 1983. Båten vårustades omsorgsfullt varje år men fick ligga origgad vid bryggan somrarna 1980, 81,82. 1983 seglades åter några mindre seglingar.

S/Y PALLAKIS

Pallakis byggdes åren 1892-1893 vid Rosersberg vid Mälaren. Byggherre var dåvarande kaptenen sedermera generalmajoren Joakim Christofer Lemchen (1851-1932), som vid den tiden tjänstgjorde som lärare vid skjutskola i Rosersberg.

Då man började avverkningen i slottsträdgården för utvidgandet av ett nytt skjutfält, utverkade han konungens tillstånd att egenhändigt få välja ut virke till en segelbåt. Båten konstruerades av Lemchens gode vän kommandör Carl Smith, som även ritat Lemchens förra båt, Talatta.

Två erkänt skickliga privata båtbyggare, Östman och Svensson, engagerades och sommaren 1892 påbörjades arbetet. En detaljerad beskrivning av båtens konstruktion samt själva byggnationen återfinnes i Tidning för Idrott 1893 nr 50, 54, 57, varför jag inte går in på närmare detaljer här.

Lemchen seglade sedan Pallakis intensivt från 1893 till 1924, då han p g a åldersskäl (egna!) tvingades sälja. Under dessa år besöktes kuster- na runt Sverige från Örnsköldsvik till Strömstad, Vänern, Vättern, Svenska Kanalsystemet, Norge, Danmark, Tyskland och Finland. Seglingarna finns utförligt beskrivna i

Tidning för Idrott år 1893 nr 50, 54, 57
 1895 nr 3, 4, 5
 Turistföreningens årsböcker 1903, 1913
 Handbok för långfärdsseglare 1921 (Sven Grenander)
 Pallakis' loggböcker 1893-1924

Lycklig ägare till Pallakis 1924 blev herr Richard Lundberg från Kalmar. Han lät förse henne med en ruff som mycket harmoniskt anpassar sig till skrovets linjer samt en 3 hkr Albin inombordsmotor. Efter ca 20 år i Lundbergs ägo följde en kort period av vanvård varefter hon räddades av herr Wilhelm Moberg (OBS! Dock ej författaren med samma namn). Han sålde sedermera till en ingenjör på Lidingö dit Pallakis anlände per järnväg år 1950. P g a utlandsflyttning nödsakades bemålde ingenjör att redan efter en säsong sälja båten och ny ägare blev kartredaktör Gudmar Sommarström. Varken köpare eller säljare visste något om Pallakis ärorika förflutna utan båten uppgavs vara en 10-15 år gammal. Sommarström upptäckte snart, då han av en händelse träffade generalmajor Lemchens son Vilhelm, vilken klenod han kommit över. Sommarström och Lemchen blev goda vänner och genom Vilhelm kom mycket av Pallakis historia fram i dagen igen.

Efter Gudmar Sommarströms bortgång 1964 behöll hans fru båten några år, men våren 1968 fick undertecknad erbjudande att köpa henne. Pallakis var då i ett mycket dåligt skick vad gällde finish, utrustning, segel och rigg. Grundkonditionen var däremot mycket god, bortsett från ett sönderfruset dödträ, samborden och bottenstockarna.

Till första sommaren gjordes ingenting utöver vanlig vårrustning men en utförlig renoveringsplan upprättades. Hösten 1968 röntgades kölbultarna vilka var galvaniserade och original sedan 1893. Avrostningen visade sig vara minimal vilket ytterligare ökade motivationen för en renovering. De följande åren utfördes arbeten enligt nedan:

- Nya segel
- Ny rigg, stående och löpande
- Komplettering med mesanmast för att få originalrigg
- Total renskrapning, utvändigt och invändigt
- Ny kölplanka från för till akter
- Ny akterstäv upp till 50 cm akter om rodertrumman
- Nytt dödträ
- Nya bottenstockar
- Utbyte av de nedersta bitarna av spanten i kajutan
- Nya sambord
- Utbyte av de två ovanför liggande borden
- Utbyte av samtliga skruvar i spunningen under vattenlinjen
- Nya kölbultar i syrafast rostfritt
- Utbyte av samtliga förstärkningar i båten av järn mot syrafast rostfritt
- Nytt roder, rodertrumma och hjärtstock
- Utbyte av stävskenan under vattenlinjen
- Ny utrustning såsom tågvirke, ankardom, pentry, kompass, eldsläckare, pejl etc.

Diverse fotografier, fotostatkopior samt litteraturreferenser bifogas.

Håkan Rydén

Hantverkargatan 78, 6 tr

112 38 Stockholm

Tel. 08-32 94 75, arb. 018-16 55 53

s/y PALLAKIS

Litteraturreferenser

- Pallakis' loggböcker 1893 - 1924
- Tidning för Idrott 1893 nr 50, 54, 57
- Tidning för Idrott 1895 nr 3, 4, 5
- Svenska Turistföreningens Årsskrift sid 141 - 155 1899 En turistfärd i Ångermanlands skärgård. C Lemchen
- Svenska Turistföreningens Årsbok sid 45 - 72 1903 Om turistsegling. C Lemchen
- Svenska Turistföreningens Årsskrift sid 128 - 142 1918 Strömsholms kanal. C Lemchen
- Svenska Turistföreningens Årsbok sid 64 - 85 1913 Turistsegling på norra Vättern C Lemchen
- Svenska Turistföreningens Årsskrift sid 305 1921 I Nynästrakten. C Lemchen
- Handbok för långfärdsseglare, sid 10- 11, 53- 59 1921 Sven Grenander
- Om långfärdssegling, sid 11 1920 Sven Grenander
- Svenska Kryssarklubbens Årsbok sid 5- 22 1932
- Svenska Kryssarklubbens Årsbok sid 23- 24, 57- 61 1983 Sonja Herlin
- Svenska Kryssarklubbens Årsbok sid 108- 128 1952 "Med Pallakis till Gotska Sandön" Gudmar Sommarström
- Båtseglareordbok, sid 141 1899 Carl Smith
- Tidskriften Till Rors, sid 14- 15 1968 nr 20, "Pallakis- byggd 1893- seglar än" Alvar Zacke
- Sjöhistorisk Årsbok, sid 130 1973 - "Arkiven berättar"
1974 Erling Matz
- Tidskriften Från skog och sjö sid 78- 80 1920 1 maj nr 9, "Ett besök i Kläfskär" C Lemchen
- Kvällstidningen Expressen 1982 12 dec, "ögonfröjd för båtfolk" Bengt O Allskog
- Viggbyholms båtklubb's tidskrift "Vimpeln" 1983 nr 1, "s/y Pallakis fick Skagerackstipendiet" sid 10

Litteraturlista s/y Pallakis (forts.)

- Sveriges Verkstadsförenings tidskrift "Verkstäderna" sid 132- 133 1984 okt nr 13, "Fritidsbåten fyllt 150 år"
- Båtliv & Båtfolk, sid 66- 70 1981 Stig Sandelin
- Tidskriften Båtnytt, sid 120- 122 1982 mars nr 4, "Än seglar snart 90- åriga Pallakis" Stig Sandelin
- Tidskriften Båtnytt, sid 51 1984 nov nr 14, "Första svenska långfärdsbåten Pallakis går i land" Anders Hellberg
- Tidskriften Cruise, sid 39 1984 dec nr 1, "Fräsch 91- åring" Ola Husberg
- Tidskriften På Kryss & till Rors sid 27 1984 nov nr 9, "Bevara gamla fritidsbåtar!"
- Tidskriften Vi Båtägare, sid 114 1983 nr 1, "Slagsida" Lasse Genberg
- Tidskriften Vi Båtägare, sid 40- 41 1984 nr 4, "Träbåt" Jannicke Henrikson
- Dagens Nyheter 1984 26 maj, "Museet Pallakis seglar på 91:a året" Anders Öhman
- 1982 års Skagerackstipendiat 1982 Affisch 100 x 70 cm, Alfort & Cronholm
- Tidskriften Båt för Alla, sid 12 1982 nr 11, "Stipendium till 90- årig lady"

G.
Katarina / Linnig
f. Sundell

Lottens Pambau

Holländar. 40
08 / 315405